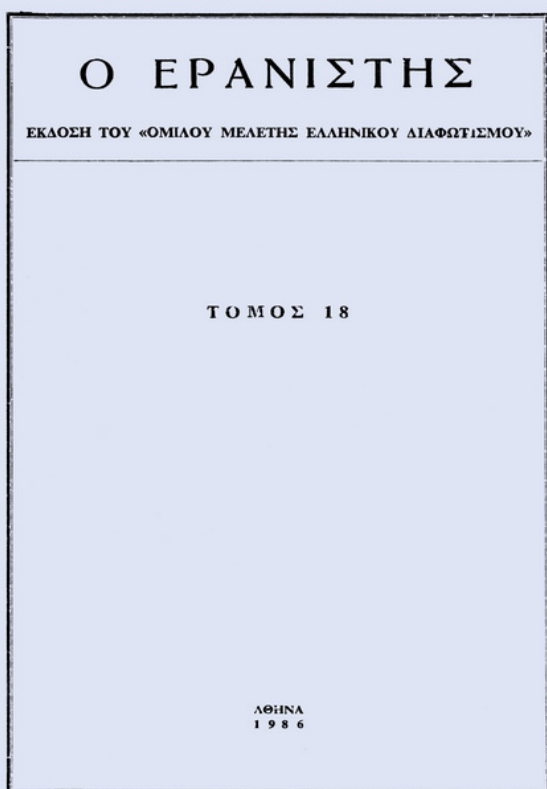

The Gleaner

Vol 18 (1986)

Άγνωστο μουσικό έντυπο του 1830

Μανόλης Κ. Χατζηγιακουμής

doi: [10.12681/er.291](https://doi.org/10.12681/er.291)

To cite this article:

Χατζηγιακουμής Μ. Κ. (1986). Άγνωστο μουσικό έντυπο του 1830. *The Gleaner*, 18, 149–150.
<https://doi.org/10.12681/er.291>

ΑΓΝΩΣΤΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ ΤΟΥ 1830

Καλή τύχη έφερε στα χέρια μου ένα άγνωστο στη βιβλιογραφία μουσικό έντυπο. Πρόκειται για μια *Ανθολογία* που εκδόθηκε στο Βουκουρέστι το 1830. Ο πλήρης τίτλος:

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ | τῆς | ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ | Περιέχων ἅπασαν τὴν ἱερὰν Ἀκολουθίαν τοῦ Ὁρθρου | Ἐπεξηγηθεὶς εἰς τὸ ἀναλυτικώτερον καὶ | ἤδη πρῶτον χαρτογραφεὶς πα | ρὰ Πέτρου Μανουὴλ τοῦ | ἐκ Κουστάντασι τῆς | Ἑφέσου. || ἐν Βουκουρεστίῳ. || Παρὰ τῷ Ἐφευρετῇ τῆς χαρτογραφίας Πέτρῳ. || α ω λ '.

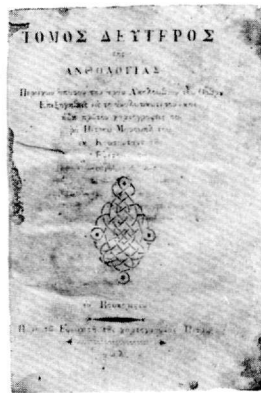
Διαστάσεις του τόμου 19×14 εκ., σελίδες [η] + 500.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο τρόπος της εκτύπωσης, ο οποίος και αναλύεται στην Εισαγωγή, «Πρὸς τοὺς ἰδέαν τῆς τυπογραφίας ἔχοντας» (σελ. β'): «Ἐκβιασθεὶς ὑπὸ πολλῶν γνωστῶν ὑμῖν αἰτιῶν, ἐφεῦρον ἀντὶ τῆς κοινῆς ταύτης τυπογραφίας ἄλλην νέαν Μέθοδον, ἐπονομάσας αὐτὴν Χαρτογραφίαν, διὰ τὸ νὰ τυπῶνῃ τὸ τέτραδον διὰ δύο ἐπαλλήλων Χαρτίων, τοῦ μὲν ἐπιβάλλοντος τοὺς Χαρακτῆρας, τοῦ δὲ διὰ τῆς ἐν αὐτῷ Μελάνης χαρακτηρίζοντος αὐτοὺς. Τὰ τοῦ αὐτοῦ εἴδους βιβλία χαρτογράφονται ἐνταῦθα ἀνὰ ἓν ἐν ὀλοκλήρῳ· ἤτοι ἅφ' οὗ χαρτογραφῇ τὸ πρῶτον βιβλίον ὅλον, ἄρχεται ἔπειτα τὸ δεύτερον, καὶ μετὰ τοῦτο τρίτον, καὶ τὰ ἐφεξῆς. Ὅσα βιβλία ζητοῦνται κατὰ καιροὺς, τόσα χαρτογράφει καὶ ὁ Χαρτογράφος ἐν καιρῷ καθότι ὁ ἐγχαράττων τοὺς Χαρακτῆρας Χάρτης σώζεται διὰ παντός, ὡς τὰ Στερεοτύπως. Ὅθεν κατὰ ταῦτα μὲν τὰ εἰρημένα, ἡ Χαρτογραφία ἔχει τι πλεόν τῆς τυπογραφίας, κατὰ δὲ τὴν ποσότητα τῶν ὁσημέραι χαρτογραφομένων πολὺ ὑπερβαίνει ἡ τυπογραφία».

Δεν εἶναι πρὸς τὸ παρόν γνωστό ἀν ἔχει ἐκδοθεῖ καὶ ὁ Α' τόμος. Πάντως, ὅπως φαίνεται, ἡ εκτύπωση ἀρχισε ἀπὸ τὸν Β' τόμο. Ο ἴδιος ὁ ἐκδότης σημειώνει (σελ. γ'): «Ἀφ' οὗ, Θεοῦ συνεργοῦντος, ἐκατόρθωσα ταύτην τὴν Χαρτογραφίαν, ὡς εὐλογώτερον μοὶ ἐφάνη διὰ νὰ χαρτογράψω κατὰ πρῶτον τὸν β. τόμον τῆς Ἀνθολογίας, ἔπειδὴ ἔχει ποικίλα καὶ διάφορα Μαθήματα».

Τὰ περιεχόμενα τοῦ τόμου εἶναι τὰ ἐξῆς: (σελ. 1-3) τριαδικὰ τοῦ Πέτρου λαμπαδαρίου· (σελ. 3-11) Θεὸς Κύριος καὶ εὐλογητάρια τοῦ

ίδιου· (σελ. 12-245) πολυέλεοι διαφόρων· (σελ. 246-48) λευκές· (σελ. 249-82) αντίφωνα κατ' ήχον Μανουήλ πρωτοψάλτη μετενεχθέντα εἰς τὴν νεωτέραν γραμμὴν τῆς μουσικῆς παρὰ Πέτρου Ἐφεσίου κατὰ τὴν ἐν τῇ παλαιᾷ γραμμῇ παράδοσιν τοῦ δομεστίχου Μάρκου καὶ φοιτητοῦ τοῦ ποιητοῦ· (σελ. 283-269) ἀργά πασαπνοάρια τοῦ Ὁρθρου Ἰωάννου Πρωτοψάλτη καὶ ἄλλων· (σελ. 369-77) ἕτερα σύντομα· (σελ. 377-86) τιμιωτέρες σύντομες καὶ ἀργές· (σελ. 386-402) ἡ οκτάηχη τιμιωτέρα Δαμιανοῦ τοῦ Βατοπεδηνοῦ· (σελ. 402-19) τα κατ' ήχον πασαπνοάρια τῶν αἰνῶν τοῦ Ἰακώβου Πρωτοψάλτη· (σελ. 419-61) τα ἐντεκα εἰθινά τοῦ ἰδίου· (σελ. 461-99) δοξολογίες σύντομες κατ' ήχον Πέτρου λαμπαδαρίου.

Ἡ ἐξήγηση τῶν μελῶν στο νέο σύστημα ἀνήκει στον ἐκδότη Πέτρο Ἐφέσιο, πράγμα που προσδίνει ἀκόμη μεγαλύτερη σημασία στην ἐκδοση. Ὁ ἴδιος σημειώνει (σελ. γ'): «Ὅθεν ἐπεξηγήσας αὐτὸ δι' ἀκριβεστέρας γραμμῆς Μελισμοῦ καὶ πλοκῆς φθόγγων χάριν πλείονος μελωδίας, ἀποφεύγων τὸ κατ' ἐμὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀναλύσεως, ἵνα μὴ ἐπιφέρω τοῖς μαθηταῖς δυσκολίαν τινα, ἀποπλανηθῶ δὲ καὶ τῆς συνήθους Μουσικῆς ὀρθογραφίας παρὰ τὸ καθήκον προσθεῖς τε καὶ ἕτερα τινα νεώτερα Μαθήματα [...]».

Το σπάνιο αὐτὸ μουσικὸ βιβλίον βρίσκεται σήμερα στη Βιβλιοθήκη τοῦ Πρωτοψάλτη Λεωνίδα Σφήκα καὶ προέρχεται ἀπὸ τα κατάλοιπα τοῦ δασκάλου τοῦ Γεωργίου Βινάκη. Περισσότερα βλ. στον ὑπὸ ἐκδοση τόμο τοῦ Μανόλη Κ. Χατζηγιακουμή, *Τα ἐντυπα μουσικά βιβλία 1820-1900*, τόμ. Α'.

Μανόλης Κ. Χατζηγιακουμής